

Sygn. akt I ACa 1108/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Joanna Walentkiewicz – Witkowska (spr .)

(...) S A A. B.

S A Alicja Myszkowska

Protokolant stażysta Lidia Milczarek

po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **K. W.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w S.**

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 22 maja 2015 r. sygn. akt I C 39/15

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 1108/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 22 maja 2015 roku Sąd Okręgowy w Sieradzu w sprawie z powództwa K. W. przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w S. o odszkodowanie i zadośćuczynienie w pkt. 1 powództwo oddalił, zaś w pkt. 2 nie obciążył pozwanego kosztami procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło po dokonaniu przez Sąd Okręgowy ustaleń, z których wynika, że:

Powód K. W. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S. od dnia 11 grudnia 2008 roku, z różnymi okresami pobytu w innych jednostkach penitencjarnych.

W czasie, gdy powód był osadzony w Zakładzie Karnym w S., w dniu 19 listopada 2011 roku wystąpił z wnioskiem do Sądu Okręgowego w Sieradzu III Wydział Penitencjarny o warunkowe przedterminowe zwolnienie. W związku z tym postępowaniem zwrócono się do Dyrektora Zakładu Karnego w S. o nadesłanie opinii o skazanym.

W dniu 30 listopada 2011 roku Zakład Karny w S. złożył do akt sprawy opinię, w której między innymi podano wykaz wykonywanych wobec powoda kar i środków przymusu.

Postanowieniem z dnia 1 grudnia 2011 roku Sąd Okręgowy w Sieradzu III Wydział Penitencjarny w sprawie III K. (...) umorzył postępowanie w przedmiocie udzielenia warunkowego przedterminowego zwolnienia skazanemu K. W.

z uwagi na fakt, że z załączonej opinii wynikało, że nabydzie on uprawnienia do przedterminowego zwolnienia dopiero w dniu 23 kwietnia 2013 roku.

Z powyższą decyzją nie zgodził się powód, podnosząc, że przy prawidłowym obliczeniu odbywania przez niego kary, jej połowa przypada na 26 września 2011 roku. Z uwagi na powyższe Sąd Penitencjarny ponownie zwrócił się do Zakładu Karnego w S. o nadesłanie opinii o osadzonym.

W ponownie nadesłanej opinii Zakład Karny w S. wskazał, że K. W. nabywa prawa do warunkowego przedterminowego zwolnienia w dniu 26 września 2011 roku.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy w Sieradzu postanowieniem z dnia 10 stycznia 2012 roku, wydanym w sprawie III K. (...), na podstawie art. 24 §1 k.k.w. uchylił postanowienie z dnia 1 grudnia 2011 roku o umorzeniu postępowania w przedmiocie udzielenia warunkowego przedterminowego zwolnienia. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał, że z nowej opinii Zakładu Karnego w S. wynika, że osadzony miał rację i uprawnienia do ubiegania się o warunkowe zwolnienie nabywa z dniem 26 września 2011 roku, a nie jak wskazał w swej pierwotnej opinii Zakład Karny w 2013 roku.

Postanowieniem dnia 13 lutego 2012 roku Sąd Okręgowy w Sieradzu III Wydział Penitencjarny, po rozpoznaniu na posiedzeniu w Zakładzie Karnym w S. sprawy o warunkowe zwolnienie K. W. skazanego prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa :

- z dnia 1 czerwca 2006 roku, sygn. akt VII K 941/05 z art. 288 § 1 k.k., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- z dnia 18 czerwca 2010 roku, sygn. akt III K 3 91/10 z art. 278 § 1 k.k., art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- z dnia 7 lipca 2011 roku, sygn. akt III K 229/11 z art. 279 § 1 k.k., art. 278 § 1 k.k., art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, na karę 5 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności (wyrok łączny),

po wysłuchaniu negatywnego wniosku prokuratora postanowił, na zasadzie art. 77 § 1 k.k., art. 78 § 1 k.k. oraz art. 16 § 1 k.k.w. odmówić warunkowego zwolnienia z odbycia reszty zasadniczej kary pozbawienia wolności. W uzasadnieniu swojej decyzji Sąd wskazał, że K. W. odbywa karę z trzech wyroków w łącznym wymiarze 8 lat miesięcy pozbawienia wolności, której koniec jest odległy i przypada na dzień 26 stycznia 2016 roku. W trakcie odbywania kary zachowanie skazanego jest zmienne. Był kilkanaście razy nagradzany i karany dyscyplinarnie. Wobec przełożonych prezentuje zmienne postawy. Warunkowemu przedterminowemu zwolnieniu przeciwstawia się negatywna prognoza kryminologiczno - społeczna.

Podobnie Sąd Okręgowy w Sieradzu III Wydział Penitencjarny postanowieniami z dnia: 4 lutego 2013 roku, 4 listopada 2013 roku, 16 czerwca 2014 roku i 19 stycznia 2015 roku odmówił K. W. warunkowego zwolnienia z odbycia reszty zasadniczej kary pozbawienia wolności.

Powód w Zakładzie Karnym w S. nie był dyskryminowany przez funkcjonariuszy służby więziennej.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał powództwo za niezasadne.

Odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w S. Sąd ocenił przez pryzmat art. 417 k.c. i art. 417² k.c.

W świetle powyższego, w przekonaniu Sądu pierwszej instancji, fakt omyłki w opinii Zakładu Karnego w S. a następnie nieudzielenie na jego podstawie przez Sąd Okręgowy w Sieradzu III Wydział Penitencjarny warunkowego przedterminowego zwolnienia skazanego nie wywołało u osadzonego żadnej szkody. Wskazać bowiem należy, że błąd ten został w wyniku postępowania kontrolnego Sądu penitencjarnego naprawiony. Sąd uchylił swoje postanowienie,

wydane na podstawie błędnej opinii pozwanego i wydał kolejne rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku skazanego o warunkowe przedterminowe zwolnienie, którym odmówił jego udzielenia. W tych też okolicznościach nie sposób uznać, by zaistniała w opinii ZK omyłka pisarska w jakikolwiek sposób wpłynęła na sytuację powoda, szczególnie, że on jeszcze kilkakrotnie składał wnioski o warunkowe przedterminowe zwolnienie, które nie zostały uwzględnione.

Mimo, że w opinii Zakładu Karnego w S. pojawiła się błędna informacja o dacie nabycia przez powoda uprawnienia do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie, to jednak sąd penitencjarny na wniosek osadzonego ponownie sprawdził tę informację i po jej zweryfikowaniu uchylił oparte na błędnych okolicznościach swoje orzeczenie.

Nadto Sąd Okręgowy nadmienił, że gdyby skazany, mógł skutecznie dochodzić ochrony bezpośrednio przed sądem cywilnym w sprawie o naruszenie dóbr osobistych bez zaskarżenia rozstrzygnięcia z zakresu postępowania penitencjarnego w przewidzianym trybie - to postępowanie penitencjarne nie tylko nie mogłoby spełniać funkcji zakładanych przez ustawodawcę, lecz w istocie straciłoby rację bytu.

W świetle powyższego Sąd uznał, że skoro powód uzyskał w trybie przewidzianym przepisami kodeksu karnego wykonawczego ochronę swoich praw, to w niniejszym procesie o ochronę dóbr osobistych, wytoczonym z powodu wydania omyłkowej opinii o skazanym, należy przyjąć brak bezprawności działania pozwanego — Skarbu Państwa — Zakładu Karnego w S. i powództwo należało oddalić. Powód z tytułu wydania błędnej opinii nie poniósł żadnej szkody, wszystkie czynności trwały krótko - od 19 listopada 2011 roku, kiedy powód złożył wniosek, do 10 stycznia 2012 roku, gdy Sąd penitencjarny wydał ponowne ostateczne orzeczenie.

Odnosząc się do pozostałych żądań pozwu Sąd Okręgowy podkreślił, że to na powodzie, jako dochodzącym ochrony prawnej spoczywał ciężar dowodu, że jego dobra osobiste zostały naruszone przez działania pozwanego Skarbu Państwa, czego powód w ocenie Sądu nie uczynił. Powód w pozwie zawarł tylko ogólnikowe twierdzenia dotyczące dyskryminowania jego osoby i dehumanizacji, które jego zdaniem prowadziły do naruszenia dóbr osobistych. Twierdzenia te nie znalazły jednak potwierdzenia w zebranych dowodach. Powód nie wskazał na żadne konkretne przejawy nieludzkiego, niegodziwego traktowania jego samego, a także nie wykazał bezprawności działania funkcjonariuszy strony pozwanej oraz szkody, polegającej na negatywnych konsekwencjach dla jego zdrowia. Nie wykazał zatem okoliczności, które miałyby doprowadzić do naruszenia jego dóbr osobistych i ostatecznie stanowiłyby podstawę zasądzenia świadczenia pieniężnego, a niewątpliwie to na powodzie, jako osobie, która wywodzi skutki prawne z faktów przez siebie podanych spoczywał ciężar udowodnienia tych okoliczności (art. 6 k.c.).

Powód nie udowodnił także, że w ogóle poniósł (on czy jego bliscy) koszty wynagrodzenia pełnomocnika z wyboru, w sprawie o sygn. akt III Kow 1304/11, o zwrot których wnosił.

W tym stanie rzeczy, uwzględniając wynik przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości.

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążając powoda kosztami postępowania uznając, że po jego stronie zachodzą szczególnie uzasadnione przesłanki, usprawiedliwiające zastosowanie art. 102 k.p.c. Jest on bowiem od wielu lat osadzony w zakładzie karnym, a ze złożonego oświadczenia wynika, że nie posiada żadnego majątku, ani żadnych dochodów.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył K. W. apelacją w całości, wnosząc o zmianę wyroku i przyznanie mu stosownego zadośćuczynienia zgodnie z żądaniem pozwu. Zakwestionował rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego oraz podał, że Zakład Karny w S. nie wypuścił go na rozprawę, więc nie mógł złożyć wyjaśnień i wniosków dowodowych.

Sąd Apelacyjny odmiennie i dodatkowo ustalił :

Matka powoda uiszczyła na rzecz adwokata J. K. honorarium adwokackie z tytułu reprezentowania K. W. w sprawie III K. (...) Sądu Okręgowego w Sieradzu z wniosku o warunkowe przedterminowe zwolnienie w kwocie 1200 złotych. Upoważnienie do obrony zostało udzielone przez matkę powoda adwokatowi J. K. w dniu 14 grudnia 2011 roku.

Sąd, przed rozprawą w dniu 22 maja 2015 roku, wydał nakaz doprowadzenia powoda na rozprawę, celem przeprowadzenia postępowania z jego udziałem. W dniu rozprawy pracownik Zakładu Karnego w S. poinformował Sąd, że powód odmówił wyjścia z celi w celu przetransportowania go do Sądu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, Sąd Apelacyjny przyjmuje go za własny i czyni podstawą orzekania na etapie postępowania drugoinstancyjnego, poza okolicznością dotyczącą uiszczenia honorarium adwokackiego.

W przekonaniu Sądu odwoławczego skarżący nie zdołał podważyć oceny prawnej przeprowadzonej przez Sąd pierwszej instancji. Sąd ten prawidłowo ocenił ewentualną odpowiedzialność Skarbu Państwa przez pryzmat art. 417 k.c. oraz art. 417² k.c. podkreślając, że rzeczą powoda było wykazanie szkody, jakiej doznał na skutek działań pozwanego Skarbu Państwa, pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z tymi działaniami. Trafna jest ocena, że w okolicznościach sprawy nie sposób dopatrzeć się po stronie autora apelacji jakiegokolwiek szkody. Sąd Okręgowy argumentując, że powód nie udowodnił, że w ogóle poniósł koszty wynagrodzenia adwokata w sprawie o sygn. akt III Kow 1304/11 nie dostrzegł wprawdzie, że do pozwu załączone zostało pokwitowanie przyjęcia wynagrodzenia od matki powoda przez adwokata J. K. tytułem prowadzenia sprawy o podanej wyżej sygnaturze, co jednak nie rzutuje na trafność rozstrzygnięcia tego Sądu.

W złożonym środku zaskarżenia skarżący prezentuje stanowisko, że szkoda, jaką poniósł wyraża się w wynagrodzeniu adwokata z wyboru, któremu zmuszony był udzielić upoważnienia do prowadzenia sprawy o sygn. akt III Kow 1304/11 w związku z obarczoną błędem opinią Zakładu Karnego w S. z dnia 11 listopada 2011 roku, będącą podstawą umorzenia przez Sąd Okręgowy w Sieradzu postępowania w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Sąd Apelacyjny nie podziela argumentacji strony powodowej. Nadmienić należy, że z załączonych akt o podanej wyżej sygnaturze wynika, że wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia K. W. ze zwróceniem uwagi na omyłkę Zakładu Karnego, sformułował i wniósł do Sądu Okręgowego w Sieradzu sam powód, a nie jego obrońca. Pismo zostało złożone w administracji zakładu karnego w dniu 12 grudnia 2011 roku, a zatem przed upoważnieniem do obrony, udzielonym przez matkę powoda adwokatowi J. K., co miało miejsce w dniu 14 grudnia 2011 roku (k. 14 załączonych akt III Kow 1704/14).

Sąd Okręgowy trafnie argumentował, że zaistniała omyłka w pierwotnej opinii Zakładu Karnego na temat skazanego K. W. nie wpłynęła w żaden sposób na sytuację powoda. Została ona zresztą, wskutek szybkiej reakcji apelującego, niezwłocznie skorygowana poprzez sporządzenie nowej opinii, stanowiącej podstawę do wydania postanowienia Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 10 stycznia 2012 roku, uchylającego orzeczenie tego Sądu z dnia 1 grudnia 2011 roku. Abstrahując od pomyłki w dacie nabycia przez powoda uprawnienia do skorzystania z instytucji warunkowego przedterminowego zwolnienia, zwrócić należy także uwagę, że opinia z dnia 26 listopada 2011 roku była dla skazanego negatywna, podobnie jak i późniejsze opinie wydawane dla potrzeb kolejnych postępowań, inicjowanych przez powoda w tym samym przedmiocie. Dlatego też postanowieniem z dnia 13 lutego 2012 roku Sąd Okręgowy w Sieradzu odmówił skazanemu warunkowego przedterminowego zwolnienia, co rzutuje na ocenę zasadności twierdzeń powoda o doznanej przez niego szkodzie. Co więcej, kolejne wnioski K. W. składane w dniach 9 stycznia 2013 roku, 12 września 2013 roku, 23 kwietnia 2014 roku oraz 12 listopada 2014 roku były konsekwentnie rozpatrywane negatywnie przez Sąd penitencjarny postanowieniami odpowiednio z dnia 4 lutego 2013 roku, 4 listopada 2013 roku, 16 czerwca 2014 roku oraz 19 stycznia 2015 roku. Nie sposób zatem odmówić racji Sądowi pierwszej instancji, że omyłka w opinii

Zakładu Karnego, do której skarżący przywiązuje tak wielką wagę, w żaden sposób nie wpłynęła negatywnie na jego sytuację, jak również nie wywołała po jego stronie jakiegokolwiek szkody. Podnoszony przez apelującego w pozwie oraz ponowiony na etapie apelacji argument o konieczności zatrudnienia adwokata nie przekonuje zważywszy, że powód złożył do Sądu penitencjarnego pismo, informujące o zaistniałej omyłce jeszcze przed umocowaniem pełnomocnika do reprezentowania go w postępowaniu III K. (...). W konsekwencji z przyczyn omówionych powyżej nie sposób uznać wydatków poniesionych na wynagrodzenie adwokata, jako szkody uzasadniającej przyznanie stosownego odszkodowania od Skarbu Państwa.

Odnosząc się do pozostałych żądań pozwu Sąd Okręgowy trafnie uznał, że to na powodzie, jako dochodzącym ochrony prawnej, spoczywał ciężar dowodu, że jego dobra osobiste zostały naruszone przez działania pozwanego Skarbu Państwa, czego powód w ocenie Sądu nie uczynił. W pozwie zawarł tylko ogólnikowe twierdzenia, dotyczące dyskryminowania jego osoby i dehumanizacji, które jego zdaniem prowadziły do naruszenia dóbr osobistych. Twierdzenia te nie znalazły jednak potwierdzenia w zebranych dowodach. Powód nie wskazał na żadne konkretne przejawy niehumanitarnego, niegodziwego traktowania jego samego oraz nie wykazał żadnej szkody. To na powodzie, jako osobie, która wywodzi skutki prawne z faktów przez siebie podanych spoczywał ciężar udowodnienia tych okoliczności (art. 6 k.c.), czemu powód nie sprostał. Nie można zapominać, że Sąd, przed rozprawą w dniu 22 maja 2015 roku, wystosował nakaz doprowadzenia powoda na rozprawę, celem przeprowadzenia postępowania z jego udziałem. Powód, odmawiając wyjścia z celi w celu przetransportowania go do Sądu pozbawił się możliwości złożenia zeznań i ewentualnych wniosków dowodowych przed zamknięciem rozprawy.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny w Łodzi, działając na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.